

บทความวิชาการ

Academic Articles

กฎแห่งกรรม : ความยุติธรรมทางพระพุทธศาสนา

The Law of Krama : Justice according to Buddhism

พันตำรวจเอก จินวัตร ก้อนทองดี

Police Colonel Jinnawat Kontongdee

รองผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดหนองบัวลำภู ตำรวจภูธรจังหวัดหนองบัวลำภู

Deputy Commander Nong Bua Lamphu Provincial Police Division

Jinnawat_p1@hotmail.com

Received: 25 February 2022 Revised: 30 March 2022

Accepted: 6 April 2022

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่อง กฎแห่งกรรม : ความยุติธรรมทางพระพุทธศาสนา กล่าวถึงความยุติธรรมเป็นตัวแปรสำคัญประการหนึ่งในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคม ที่จะเชื่อมสมานกลุ่มคน หรือกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสันติสุข โดยในปัจจุบันถึงแม้จะมีการตราหรือเขียนกฎหมายขึ้นมาเป็นเครื่องมือสำหรับเป็นกฎกติกาที่จะให้ความยุติธรรม แต่เมื่อใดก็ตามที่สังคมตั้งคำถามหรือสงสัยต่อความยุติธรรม บ่อยครั้งที่กฎหมายก็ไม่สามารถตอบโจทย์ สำหรับคนที่ถามหาความยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นการให้คำนิยาม หรือความหมายต่อความยุติธรรม และการนำความยุติธรรมไปใช้ในมิติต่างๆ แต่สำหรับกฎแห่งกรรมตามหลักพระพุทธศาสนานั้น นับว่าเป็นเครื่องมือที่ชาวพุทธเชื่อมั่น ว่าจะให้ความยุติธรรมเสมอ บุคคลผู้กระทำนั้นก็ต้องเป็นผู้รับผลของกรรมนั้นๆ เสมอ มิได้เกิดจากการดลบันดาลจากอำนาจอื่นใด และไม่มีใครมารับผลของกรรมแทนบุคคลอื่นได้ สามารถส่งผลในปัจจุบัน และในอนาคต

คำสำคัญ : กฎแห่งกรรม, ความยุติธรรม, พระพุทธศาสนา

Abstract

This article study about. The Law of Krama : Justice according to Buddhism. Justice is one of the significant variables in order to merge the various interests group, team, or be able to live together is peace, by enacting or writing a law as a tool for rules to be fair. but whenever the social question or doubt to justice, regardless of whether it is a definition or meaning to justice and bringing justice to the different dimensions. Karma in Buddhism. It is a tool that Buddhists believe in to always be fair. The person doing that action must always be the recipient of that karma, not caused by the inspiration of any other power. and no one can receive the result of karma for another person, can affect actions in the present and in the future.

Keywords : Law of Krama, Justice, Buddhism

บทนำ

กฎแห่งกรรม คือ กฎแห่งการกระทำ เป็นกฎแห่งเหตุและผล เป็นกฎของธรรมชาติ กฎแห่งกรรม เป็นเรื่องราวความเป็นจริงของชีวิต คือ เมื่อได้ประกอบกุศลกรรม หรือ อกุศลกรรม ประกอบเหตุอย่างนี้ ต้องไปมีผลอย่างนั้น ประสพผลอย่างนี้เพราะประกอบเหตุมาอย่างนั้น กรรม คือ การกระทำทางกาย ทางวาจา และทางใจ จะดีหรือชั่ว เจตนาหรือไม่เจตนา จะน้อยหรือมาก ทุกเพศทุกวัย ล้วนมีผลทั้งสิ้น ที่จะไม่มีความปราณี ไม่มีข้อยกเว้นให้กับใครๆ ไม่จำกัดเชื้อชาติ ภาษา ศาสนาใดก็ตามในโลก จะอยู่บนดิน บนน้ำ บนอากาศ ดวงจันทร์ ดวงดาว ก็หนีกฎแห่งกรรมไม่พ้น แม้แต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราในสมัยที่ยังเป็นพระบรมโพธิสัตว์นักสร้างบารมีก็ยังคงเสวยวิบากกรรม เพราะกรรมติดตามตัวเราไปทุกที่ทุกสถานเหมือนเงาติดตามตัว เมื่อเรายังหนีตัวเราไม่พ้น เราก็หนีกฎแห่งกรรมไม่พ้นเหมือนกัน สำหรับสังคมสมัยใหม่ใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือกำกับสังคม ดังนั้นถ้าจะให้ประเทศที่ปกครองด้วยกฎหมายอย่างถูกต้องชอบธรรม ระบบยุติธรรมก็ต้องพิทักษ์สิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ ถึงจะกล่าวได้ว่าเป็นนิติรัฐอย่างแท้จริง ในสังคมสมัยใหม่ ประเทศที่ให้ความสำคัญกับ นิติรัฐ จะต้องมีลักษณะสามอย่างนี้ประกอบด้วย ได้แก่ (1) การกระทำทั้งหลายขององค์กรรัฐฝ่ายบริหารจะต้อง ชอบด้วยกฎหมาย ที่ตราขึ้นโดยองค์กรรัฐฝ่ายนิติบัญญัติสรุปสั้นๆ ก็คือ รัฐบาลจะมีอำนาจสั่งการให้ประชาชนทำหรือไม่ทำอะไร ได้เฉพาะในสิ่งที่ตัวบทกฎหมายให้อำนาจไว้อย่างชัดเจน และต้องใช้อำนาจภายในกรอบที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น (2) กฎหมายที่องค์กรรัฐฝ่ายนิติบัญญัติตราขึ้นจะต้อง ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะกฎหมายที่ให้อำนาจรัฐล่วงล้ำเข้าไปในแดนแห่ง

สิทธิและเสรีภาพของประชาชน จะต้องเขียนให้ชัดเจนว่าให้อำนาจหน่วยงานใดเข้าไปในแดนแห่งสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ในกรณีใดบ้าง และภายในขอบเขตอย่างไร นอกจากนี้ กฎหมายจะต้องไม่ให้อำนาจรัฐล่วงล้ำเข้าไปในแดนแห่งสิทธิเสรีภาพเกินขอบเขตแห่งความจำเป็น (necessity) เพื่อประโยชน์สาธารณะ และ (3) การควบคุมไม่ให้การกระทำขององค์กรรัฐฝ่ายบริหารขัดต่อกฎหมาย และการควบคุมไม่ให้กฎหมายขัดต่อรัฐธรรมนูญ จะต้องเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรรัฐฝ่ายตุลาการซึ่งมี ‘ความเป็นอิสระ’ จากฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ

ความยุติธรรมเป็นตัวแปรสำคัญประการหนึ่งในการที่จะเชื่อมสมานกลุ่มคน หรือกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข แต่เมื่อใดก็ตามที่สังคมตั้งคำถาม หรือสงสัยต่อความยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นการให้คำนิยาม หรือความหมายต่อความยุติธรรม และการนำความยุติธรรมไปใช้ในมิติต่างๆ เช่น ความยุติธรรมทางคดีอาญา ทางเศรษฐกิจ การเมือง เมื่อนั้น สถานการณ์ความไม่ไว้วางใจ (Trust) ความเชื่อมั่นซึ่งกันและกันมักจะเกิดการตึงเครียด และผลกระทบที่จะเกิดตามมาคือ ความสัมพันธ์ (Relationship) ที่ไม่ลงรอยกันระหว่างกันคนต่างๆ ในสังคม ดังที่ ศ.นพ.ประเวศ วะสี ได้ย้ำเตือนในประเด็นนี้ว่า “หากสังคมไร้ซึ่งความยุติธรรมจะก่อให้เกิดความทุกข์ ความขัดแย้ง การเสียกำลังใจ และนำไปสู่วิกฤติการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจที่เรากำลังเผชิญอยู่ ฉะนั้น ความยุติธรรมในสังคมจึงเป็นเรื่องสำคัญ แต่เท่าที่ผ่านมา สังคมไทยยังให้ความสำคัญกับเรื่องนี้น้อยเกินไป” หลักฐานอีกประการหนึ่งซึ่งสามารถยืนยันได้ว่าสังคมไทย ยังให้ความสนใจกับความยุติธรรมน้อยเกินไปนั้น เราอาจประเมินได้จากตัวเลขล่าสุดที่โครงการยุติธรรมโลก (The World Justice Project) องค์กรอิสระที่ทำงานเรื่องการพัฒนาความเป็นนิติรัฐ ออกรายงานดัชนีนิติธรรมประจำปี 2562 (Rule of law index 2019) เมื่อวันที่ 4 มี.ค. 2562 จัดอันดับนิติธรรมของ 126 ประเทศทั่วโลก ไทยอยู่อันดับที่ 76 โครงการความยุติธรรมโลก ได้วัดจากความคิดเห็นสาธารณะมากกว่า 120,000 ครั้วเรือน และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3,800 คน ใน 126 ประเทศทั่วโลกในปี 2560-2561 โดยประเมินจากแปดตัวแปรหลัก ได้แก่ เพดานการใช้อำนาจของรัฐบาล การปราศจากคอร์รัปชัน ความเปิดของรัฐบาล สิทธิขั้นพื้นฐาน ความมั่นคงและความเป็นระเบียบเรียบร้อย การบังคับใช้ regulatory ความเป็นธรรมของพลเมือง และความเป็นธรรมต่ออาชญากร (ประชาไท.[ออนไลน์].แหล่งมา <https://prachatai.com/journal/2019/03/81323/>. ไทยรั้งอันดับ 76 จาก 126 ประเทศที่มีนิติธรรม. วันที่สืบค้น 25 ตุลาคม 2565)

ภายใต้ข้ออ้างเพื่อความยุติธรรม ปัญหาว่าความยุติธรรม คืออะไร ถึงจะเป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ ในความขัดแย้งหลายกรณี ที่ความยุติธรรม ไม่มีคำตอบที่ปรากฏชัดแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรบ่อยครั้งที่กฎหมายก็ไม่สามารถตอบโจทย์สำหรับคนที่ถามหาความยุติธรรม ความไม่ลงรอยของกระบวนทัศน์หรือแม่แบบ (Paradigm) ของประเด็นความยุติธรรมลักษณะนี้จึงเกิดขึ้นมาโดยตลอดในสังคมไทย

ในสถานการณ์ปัจจุบัน ชาวพุทธในประเทศไทย มีการตั้งคำถามและเรียกร้องหาความเป็นธรรมตั้งแต่เกิดเป็นบุคคลขึ้นมา มีผู้คนจำนวนมาก ออกมาแสดงความรู้สึกไม่พอใจ และรู้สึกไม่มีความยุติธรรมพร้อมกับตั้งคำถามมากมาย ทำไมบางคนเกิดมาในชาติตระกูลที่ดี มีฐานะร่ำรวยสบาย มีรูปร่างหน้าตาที่ดี

ผิวพรรณที่ผ่องใสอีกทั้งมีสติปัญญาเป็นเลิศ ในขณะที่ตนเองไม่มีอะไรดีเทียบเท่า หรือกรณี เด็กเกิดใช้ชีวิตไม่ทันเท่าไร ก็มาเสียชีวิตจากไปในระยะเวลาอันสั้น แน่แน่นอนว่า เด็กเกิดมาไม่นาน ยังไม่ทันได้กระทำอะไรที่เป็นอกุศลกรรมเลย แต่ก็ต้องมาเสียชีวิตด้วยเหตุอันน่าสลด ย่อมพิจารณาได้ว่า เกิดจากกรรมเก่า ซึ่งตามมาส่งผล คงไม่ใช่กรรมที่กระทำในชาติปัจจุบัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ย่อมอธิบายได้ถึงกรรมที่ส่งผล บุคคลที่ได้กระทำกุศลกรรมดีมามาก จากในอดีตชาติ เมื่อมาเกิดในชาติปัจจุบัน กรรมดีนั้นก็ตามมาส่งผล ให้ได้เกิดในชาติตระกูลที่ดี มีรูปร่างผิวพรรณเป็นที่งามตา มีสติปัญญาเป็นเลิศ สิ่งเหล่านี้คือความรู้สึกว่านี่คือความไม่ยุติธรรม ตั้งแต่เกิดเริ่มลืมตาดูโลกนี้เลย ส่วนกรณีความยุติธรรม ตามกฎหมาย ก็พบว่า เมื่อช่วง เดือน สิงหาคม พ.ศ.2564 ได้มีการดำเนินคดีกับ อดีตนายตำรวจระดับผู้กำกับกับการสถานีตำรวจภูธรเมือง นครสวรรค์ ซึ่งสังคม เกรงว่าจะไม่เกิดความเป็นธรรม มีการโน้มน้าวเข้าข้างเดียวกันไม่โปร่งใสเป็นธรรม โดยเฉพาะในช่วงแรก เป็นการร้องเรียน ก็มีข่าวปรากฏว่า เป็นหนังสือร้องเรียนไม่มีหลักฐานในการตรวจสอบจึงเหมือนจะเอาผิดไม่ได้ ไม่มีพยานหลักฐานยืนยันการกระทำผิด ทุกคนเริ่มตั้งคำถามและในสถานการณ์ปัจจุบัน ชาวพุทธในประเทศไทย มีการตั้งคำถามและเรียกร้องหาความเป็นธรรม ตั้งแต่เกิดเป็นบุคคลขึ้นมา มีผู้คนจำนวนมาก ออกมาแสดงความรู้สึกไม่พอใจ และรู้สึกไม่มีความยุติธรรม พร้อมกับตั้งคำถามมากมาย ทำไมบางคนเกิดมาในชาติตระกูลที่ดี มีฐานะร่ำรวยสบาย มีรูปร่างหน้าตาที่ดี ผิวพรรณที่ผ่องใสอีกทั้งมีสติปัญญาเป็นเลิศ ในขณะที่ตนเองไม่มีอะไรดีเทียบเท่า หรือกรณี เด็กเกิดใช้ชีวิตไม่ทันเท่าไร ก็มาเสียชีวิตจากไปในระยะเวลาอันสั้น แน่แน่นอนว่า เด็กเกิดมาไม่นาน ยังไม่ทันได้กระทำอะไรที่เป็นอกุศลกรรมเลย แต่ก็ต้องมาเสียชีวิตด้วยเหตุอันน่าสลด ย่อมพิจารณาได้ว่า เกิดจากกรรมเก่า ซึ่งตามมาส่งผล คงไม่ใช่กรรมที่กระทำในชาติปัจจุบัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ย่อมอธิบายได้ถึงกรรมที่ส่งผล บุคคลที่ได้กระทำกุศลกรรมดีมามาก จากในอดีตชาติ เมื่อมาเกิดในชาติปัจจุบัน กรรมดีนั้นก็ตามมาส่งผล ให้ได้เกิดในชาติตระกูลที่ดี มีรูปร่างผิวพรรณเป็นที่งามตา มีสติปัญญาเป็นเลิศ สิ่งเหล่านี้คือความรู้สึกว่านี่คือความไม่ยุติธรรม ตั้งแต่เกิดเริ่มลืมตาดูโลกนี้เลย ส่วนกรณีความยุติธรรม ตามกฎหมาย ก็พบว่า เมื่อช่วง เดือน สิงหาคม พ.ศ.2564 ได้มีการดำเนินคดีกับ อดีตนายตำรวจระดับผู้กำกับกับการสถานีตำรวจภูธรเมือง นครสวรรค์ ซึ่งสังคม เกรงว่าจะไม่เกิดความเป็นธรรม มีการโน้มน้าวเข้าข้างเดียวกันไม่โปร่งใสเป็นธรรม โดยเฉพาะในช่วงแรก เป็นการร้องเรียน ก็มีข่าวปรากฏว่า เป็นหนังสือร้องเรียนไม่มีหลักฐานในการตรวจสอบจึงเหมือนจะเอาผิดไม่ได้ ไม่มีพยานหลักฐานยืนยันการกระทำผิด ทุกคนเริ่มตั้งคำถามและเรียกร้องหาความยุติธรรม แต่เมื่อปรากฏคลิป์วิดีโอจากกล้องวงจรปิด จึงได้เห็นพฤติกรรมของอดีตผู้กำกับการและพวก ได้กระทำต่อผู้ต้องหา หรือเหยื่ออย่างทารุณโหดร้าย สังคมได้ให้ความสนใจและติดตามอย่างต่อเนื่องและใกล้ชิด อันเกิดจากความหวาดระแวงในความยุติธรรม เนื่องจากการสอบสวนดำเนินคดีโดยพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจมีพฤติกรรม เหมือนจะเข้าข้าง เอนเอียง กับอดีตผู้กำกับการและพวก ซึ่งเป็นตำรวจร่วมอาชีพเดียวกัน สิ่งเหล่านี้จึงเป็นการแสดงถึงความรู้สึกและเรียกร้องหาความยุติธรรม บทความนี้จะได้นำเสนอให้เห็นถึงผลที่ได้รับจากการกระทำตามหลักกฎแห่งกรรม

ความยุติธรรม

ความยุติธรรม เป็นสิ่งที่ทุกคนในสังคมต้องการ แต่จะมีกี่คนที่เข้าใจว่า ความยุติธรรมคืออะไร และคนที่คิดว่าตนเองเข้าใจนั้นตรงกับคนอื่นที่คิดว่าเขาเองก็เข้าใจเช่นกันหรือไม่ ลองพิจารณาจากคำนิยาม คำว่า ความยุติธรรม ดังนี้

เพลโต มีทัศนะเกี่ยวกับความยุติธรรมซึ่งปรากฏอยู่ในหนังสือ The Republic ว่าความยุติธรรม ไม่ได้มีความหมายแค่ว่า ความเที่ยงธรรมหรือการไม่ลำเอียงตามความเข้าใจทั่วไปเมื่อเอ่ยถึงความยุติธรรม แต่หมายถึงสิ่งที่ เป็น “สัมมนาร่วม (common good)” ที่จะบันดาลความสุขให้กับคนและรัฐ (ดิเรก บวรสกุลเจริญ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://202.28.49.72/LAW-journal/catagorie/4-8/4-8-4.pdf/>. นักกฎหมายมีความยุติธรรม มีจริงหรือ? วันที่สืบค้น 25 ตุลาคม 2565)

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ความยุติธรรม หมายถึง น. ความเที่ยงธรรม, ความชอบธรรม, ความชอบด้วยเหตุผล, เช่น ศาลย่อมทรงไว้ซึ่งความยุติธรรม; ชื่อกระทรวงที่มีอำนาจหน้าที่ข้างหนึ่ง, ชอบด้วยเหตุผล, เช่นราคาระดับธรรม การการค้าสินอย่างยุติธรรม.

โสภณ รัตนกร กล่าวว่า “ความยุติธรรมหมายถึง ความสุจริต ความเป็นธรรม ความชอบธรรม ความชอบด้วยกฎหมาย ความถูกต้องตามกฎหมาย สิทธิตามกฎหมาย การปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน ประเพณี และการปฏิบัติหน้าที่ ความยุติธรรม คลุมถึงความประพฤติทั้งหมดของคนเรา แต่หลักความยุติธรรม เป็นหลักที่กว้างกว่าหลักกฎหมาย ความยุติธรรมตามกฎหมายแคบกว่าหลักยุติธรรมโดยทั่วไป กล่าวคือ เป็นความยุติธรรมที่มีอยู่ในขอบเขตกฎหมายหรือการใช้กฎหมาย ความยุติธรรมหรือยุติธรรมเกิดขึ้นเมื่อมีการใช้กฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับ ไม่ว่ากฎหมายนั้นจะเป็นกฎหมายหรือข้อบังคับ หรือระเบียบประเพณีที่ปฏิบัติกันมาในสังคมหรือหมู่คณะ ความยุติธรรมใน รูป เกิดจากการใช้กฎหมายหรือข้อบังคับนั้นโดยลำเอียง และความยุติธรรม อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับนั้นเองไม่เป็นธรรม ความยุติธรรมเช่นนี้ เป็นความยุติธรรมในสาระ หรือเนื้อหาของกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับนั้นเอง” (ดิเรก บวรสกุลเจริญ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://202.28.49.72/LAW-journal/catagorie/4-8/4-8-4.pdf/>. นักกฎหมายมีความยุติธรรม มีจริงหรือ? วันที่สืบค้น 25 ตุลาคม 2565)

ยิ่งในยุคนี้นี้ เวลาที่คนไทยซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวพุทธจำนวนไม่น้อยเกิดความท้อถอย และท้อแท้กับการทำดี เมื่อได้ยิน ได้ฟังข่าวคนทำผิดแต่หลุดรอดจากการลงโทษทางกฎหมาย และแถมยังได้เป็นใหญ่ ก็เลยประชดด้วยการประกาศย้ายประเทศ และมีคนเห็นด้วยเพิ่มขึ้นทุกวัน ทั้งนี้จะเกิดจากเหตุปัจจัยดังต่อไปนี้

1. กฎหมายมีไว้เพื่อรักษาความยุติธรรม แต่กระบวนการยุติธรรมไม่ดำเนินการให้เกิดความยุติธรรมตามเจตนารมณ์ในการออกกฎหมาย

2. ตัวบทกฎหมายไม่รอบคอบ รัดกุม และครอบคลุม เหตุอันก่อให้เกิดความยุติ จึงกลายเป็นช่องโหว่ช่องว่างให้ผู้กฎหมายตีความเพื่อช่วยให้คนผิดกลายเป็นคนถูก ดังที่ปรากฏเป็นข่าวบ่อยๆ ในช่วงนี้

3. ความยุติธรรมในทางกฎหมาย การพิจารณาตัดสินคดีความ ก็จะพิจารณาจากพยานหลักฐานต่างๆ ที่ได้รับรวบรวมจากการสืบสวนสอบสวนและนำมาซึ่งน้ำหนักพยานหลักฐานและวินิจฉัยตัดสินคดี

กฎแห่งกรรมในทางพระพุทธศาสนา

กฎแห่งกรรม คือ กฎที่แสดงให้เห็นถึงเหตุและผลของการกระทำใดๆ ของมนุษย์ กล่าวคือ ใครกระทำความผิดอันใดไว้ ดีหรือชั่วก็ตาม บุคคลผู้กระทำนั้นจักต้องเป็นผู้รับผลของกรรมนั้นๆ เสมอ มิได้เกิดจากการดลบันดาลจากอำนาจของพระเจ้าองค์ใด มิต้องอาศัยพยานหลักฐาน การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน และไม่มีใครมารับผลของกรรมแทนบุคคลอื่นได้ ในคัมภีร์สังยุตตนิกาย สคาถวรรค พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “ยาทิสํ วปะเต พิชํ ตาทิสํ ลกะเต ผลํ กลยาณการี กลยาณํ ปาปการี จ ปาปํ บุคคลหว่านพิชเชนโต ย่อมได้รับผลเช่นนั้น ผู้ทำกรรมดี ย่อมได้ผลดี ผู้ทำกรรมชั่ว ย่อมได้ผลชั่ว” (ในพระไตรปิฎก พระสุตตันตปิฎก ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2539, เล่มที่ 15 ข้อที่ 903: หน้า 337) บุคคลหว่านพิชเชนโต ย่อมได้รับผลเช่นนั้น เช่น ผู้ปลูกกล้วยย่อมได้กล้วย ผู้ปลูกข้าวย่อมได้ข้าว ผู้ปลูกอ้อย ย่อมได้อ้อย ฉะนั้น ผู้ทำความดีย่อมได้ผลดี ผู้ทำความชั่วย่อมได้รับผลชั่ว ฉะนั้น ผู้ทำทั้ง 2 อย่างก็ย่อมได้รับผลทั้ง 2 อย่างเหมือนกัน คือได้รับทั้งกรรมดีและไม่ดี ตามเหตุที่ตนทำไว้ ทำเหตุเช่นไร ย่อมได้รับผลเช่นนั้น เหตุดี ผลดี เหตุไม่ดี ผลก็ไม่ดี ผู้ที่มีปัญญา ควรทำแต่เหตุดี หรือความดี ควรเว้นเหตุไม่ดี เพื่อจะได้ผลดีฝ่ายเดียว หรืออีกอย่างหนึ่งพึงทำแต่กุศล เว้นอกุศล เพราะกุศลให้ผลเป็นสุข อกุศลให้ผลเป็นทุกข์ ควรทำกุศลบ่อยๆ เพราะการทำกุศลนำสุขมาให้ ผู้ที่หวังความสุข เพื่อตน ไม่พึงอกุศล “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” เป็นหลักคำสอนสำคัญในพระพุทธศาสนา นั่นคือหลักกรรมนิยาม (พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, 2546: หน้า 223) หรือ “กฎแห่งกรรม” แต่คนทั่วไปมักไม่เข้าใจหรือเข้าใจผิด จนเกิดคำพูดที่วิปริตว่า “ทำดีได้ดีมีที่ไหน ทำชั่วได้ดีมีถมไป” คำเต็มๆ ท่านยืนยันไว้แล้วว่า “ยาทิสํ วปะเต พิชํ ตาทิสํ ลกะเต ผลํ” (ปลูกพืชเช่นใด ได้ผลเช่นนั้น) อันเป็นหลักพินิยาม (พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, 2546: หน้า 223) ปลูกมะม่วง ผลที่ออกมาจากมะม่วงต้นนั้น ต้องเป็นผลมะม่วง จะเป็นผลขนุนไปไม่ได้ ฉะนั้น ทำชั่วจะได้ดีก็เป็นไปไม่ได้ ฉะนั้น เวลาทำความเข้าใจเรื่องกรรมนิยาม (กฎแห่งกรรม) จึงต้องระลึกถึง พินิยามควบคู่ไปด้วยเสมอ

เครื่องมือในการวิเคราะห์กรรมดีและกรรมชั่ว

สมบัติ 4

(สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต). คือ ข้อดี, ความเพียบพร้อม, ความสมบูรณ์แห่งองค์ประกอบต่างๆ ซึ่งอำนวยแก่การให้ผลของกรรมดี และไม่เปิดให้กรรมชั่วแสดงผล, ส่วนประกอบอำนวยช่วยเสริมกรรมดี

1. คติสมบัติ สมบัติแห่งคติ, ถึงพร้อมด้วยคติ, คติให้ในช่วงยาวหมายถึงเกิดในกำเนิดอันอำนวย หรือที่เกิดอันเจริญ ในช่วงสั้นหมายถึง ที่อยู่ ที่ไป ทางดำเนินดีหรือทำถูกเรื่อง ถูกที่ คือ กรณีนั้นสภาพแวดล้อมนั้น สถานการณ์นั้น ถิ่นที่นั้น ตลอดถึงแนวทางดำเนินชีวิตขณะนั้น เอื้ออำนวยแก่การทำความดี หรือการเจริญอกงามของความดี ทำให้ความดีปรากฏผลโดยง่าย

2. อุปธิสมบัติ สมบัติแห่งร่างกาย, ถึงพร้อมด้วยรูปกาย, รูปกายให้; ในช่วงยาวหมายถึงมีกายสง่า สวยงาม บุคลิกภาพดี ในช่วงสั้นหมายถึง ร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพ

3. กาลสมบัติ สมบัติแห่งกาล, ถึงพร้อมด้วยกาล, กาลให้; ในช่วงยาว หมายถึง เกิดอยู่ในสมัยที่โลกมีความเจริญ หรือบ้านเมืองสงบสุข มีการปกครองที่ดี คนในสังคมอยู่ในศีลธรรม สามัคคีกัน ยกย่องคนดี ไม่ส่งเสริมคนชั่ว ในช่วงสั้นหมายถึงทำถูกกาล ถูกเวลา

4. ปโยคสมบัติ สมบัติแห่งการประกอบ, ถึงพร้อมด้วยการประกอบความเพียร, กิจการให้; ในช่วงยาวหมายถึงฝึกฝนในทางที่ถูก นำความเพียรไปใช้ชวนช่วยประกอบการที่ถูกต้องดีงาม มีปกติประกอบกิจการงานที่ถูกต้อง ทำแต่ความดีงามอยู่แล้ว ในช่วงสั้นหมายถึงเมื่อทำกรรมดี ก็ทำให้ถึงขนาด ทำจริงจัง ให้ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ ใช้วิธีการที่เหมาะสมกับเรื่อง หรือทำความดีต่อเนื่องมาเป็นพื้นแล้ว กรรมดีที่ทำเสริมเข้าอีก จึงเห็นผลได้ง่าย (พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, 2546: หน้า 177)

(สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต). คือ ข้อดี, ความเพียรพร้อม,ความสมบูรณ์แห่งองค์ประกอบต่างๆ ซึ่งอำนวยความสะดวกให้ผลของกรรมดี และไม่เปิดให้กรรมชั่วแสดงผล, ส่วนประกอบอำนวยความสะดวกเสริมกรรมดี

1. คติสมบัติ สมบัติแห่งคติ, ถึงพร้อมด้วยคติ, คติให้ในช่วงยาวหมายถึงเกิดในกำเนิดอันอำนวย หรือที่เกิดอันเจริญ ในช่วงสั้นหมายถึง ที่อยู่ ที่ไป ทางดำเนินดีหรือทำถูกเรื่อง ถูกที่ คือ กรณีนั้นสภาพแวดล้อมนั้น สถานการณ์นั้น ถิ่นที่นั้น ตลอดถึงแนวทางดำเนินชีวิตขณะนั้น เอื้ออำนวยแก่การทำความดี หรือการเจริญงอกงามของความดี ทำให้ความดีปรากฏผลโดยง่าย

2. อุปธิสมบัติ สมบัติแห่งร่างกาย, ถึงพร้อมด้วยรูปกาย, รูปกายให้; ในช่วงยาวหมายถึงมีกายสง่า สวยงาม บุคลิกภาพดี ในช่วงสั้นหมายถึง ร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพ

3. กาลสมบัติ สมบัติแห่งกาล, ถึงพร้อมด้วยกาล, กาลให้; ในช่วงยาว หมายถึง เกิดอยู่ในสมัยที่โลกมีความเจริญ หรือบ้านเมืองสงบสุข มีการปกครองที่ดี คนในสังคมอยู่ในศีลธรรม สามัคคีกัน ยกย่องคนดี ไม่ส่งเสริมคนชั่ว ในช่วงสั้นหมายถึงทำถูกกาล ถูกเวลา

4. ปโยคสมบัติ สมบัติแห่งการประกอบ, ถึงพร้อมด้วยการประกอบความเพียร, กิจการให้; ในช่วงยาวหมายถึงฝึกฝนในทางที่ถูก นำความเพียรไปใช้ชวนช่วยประกอบการที่ถูกต้องดีงาม มีปกติประกอบกิจการงานที่ถูกต้อง ทำแต่ความดีงามอยู่แล้ว ในช่วงสั้นหมายถึงเมื่อทำกรรมดี ก็ทำให้ถึงขนาด ทำจริงจัง ให้ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ ใช้วิธีการที่เหมาะสมกับเรื่อง หรือทำความดีต่อเนื่องมาเป็นพื้นแล้ว กรรมดีที่ทำเสริมเข้าอีก จึงเห็นผลได้ง่าย (พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, 2546: หน้า 177)

สมบัติ แปลว่า ข้อดี ผู้ที่มีลักษณะสมบัติ ๔ คือผู้ที่มีความเพียรพร้อมสมบูรณ์แห่งองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งช่วยเสริมส่งอำนวยโอกาสให้กรรมดีปรากฏผล ถึงพร้อมด้วยคติ คือ มีทัศนคติที่ดี ถึงพร้อมด้วยรูปกาย คือ มีร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพดี ถึงพร้อมด้วยกาล คือ อยู่ในบ้านเมืองที่สงบสุข มีการปกครองที่ดี คนในสังคมขณะนั้นอยู่ในศีลธรรม ถึงพร้อมด้วยความเพียร คือ การทำความดีอย่างต่อเนื่อง ผู้ที่มีลักษณะนี้ ย่อมเป็นผู้ประกอบแต่กุศลกรรม และยังผลให้เป็นสุข

วิบัติ 4

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต), ได้กล่าวไว้ว่า ข้อเสีย, จุดอ่อน, ความบกพร่องแห่งองค์ประกอบต่างๆ ซึ่งไม่อำนวยความสะดวกให้ผลของ กรรมดี แต่เปิดช่องให้กรรมชั่วแสดงผล, ส่วนประกอบบกพร่อง เปิดช่องให้กรรมชั่ว

1. คติวิบัติ วิบัติแห่งคติ, คติเสีย; ในช่วงยาวหมายถึง เกิดในกำเนิดต่ำทรมาน หรือที่เกิดอันไร้ความเจริญ ในช่วงสั้นหมายถึงที่อยู่ ที่ไป ทางดำเนินไม่ดี หรือทำไม่ถูกเรื่องไม่ถูกที่ คือ กรณีนั้น สภาพแวดล้อมนั้น สถานการณ์นั้น ถิ่นนั้น ตลอดถึงแนวทางดำเนินชีวิตขณะนั้น ไม่เอื้ออำนวยแก่การทำความดีหรือการเจริญงอกงามของความดี แต่กลับเปิดทางให้แก่ความชั่วและผลร้าย

2. อุปธิวิบัติ วิบัติแห่งร่างกาย, รูปร่างเสีย; ในช่วงยาวหมายถึงร่างกายวิกล พิการ ไม่งดงาม บุคลิกภาพไม่ดี ในช่วงสั้นหมายถึงสุขภาพไม่ดี เจ็บป่วย มีโรคมาก

3. กาลวิบัติ วิบัติแห่งกาล, กาลเสีย; ในช่วงยาวหมายถึง เกิดอยู่ในสมัยที่โลกไม่มีความเจริญ หรือบ้านเมืองมีแต่ภัยพิบัติ ผู้ปกครองไม่ดี สังคมเสื่อมจากศีลธรรม มีการกดขี่เบียดเบียนกันมาก ยกย่องคนชั่ว บิดคั้นคนดี ในช่วงสั้นหมายถึงทำผิดกาลผิดเวลา

4. ปโยควิบัติ วิบัติแห่งการประกอบ, กิจการเสีย; ในช่วงยาวหมายถึงฝักใฝ่ในทางที่ผิด ประกอบกิจการงานที่ผิด หรือมีปกติชอบกระทำแต่ความชั่ว ในช่วงสั้นหมายถึงเมื่อกระทำความดี ก็ไม่ทำให้ถึงขนาด ไม่ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ ทำจับจด ใช้วิธีการไม่เหมาะสมกับเรื่อง หรือเมื่อประกอบความดีต่อเนื่องมา แต่กลับทำความชั่ว หักล้างเสียในระหว่าง (พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, 2546: หน้า 176)

วิบัติ แปลว่า ข้อเสีย ผู้ที่มีลักษณะวิบัติ ๔ คือผู้ที่มีความบกพร่องแห่งองค์ประกอบต่างๆ ซึ่งไม่อำนวยความสะดวกให้ผลของ กรรมดี แต่เปิดช่องให้กรรมชั่วแสดงผล มีคติเสีย คือ มีทัศนคติที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง มีวิบัติแห่งร่างกาย คือ มีร่างกายบกพร่อง และสุขภาพไม่ดี วิบัติแห่งกาล คือ อยู่ในบ้านเมืองที่มีแต่ภัยพิบัติ ผู้ปกครองไม่ดี สังคมเสื่อมจากศีลธรรม วิบัติแห่งการประกอบ คือ ฝักใฝ่ในทางที่ผิด มีปกติชอบกระทำแต่กรรมชั่ว ผู้ที่มีลักษณะนี้ ย่อมเป็นผู้ประกอบแต่อกุศลกรรม และยังผลให้เป็นทุกข์

กรรมจำแนกตามธรรมที่เป็นมูลเหตุ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท กล่าวคือ

1. อกุศลกรรม คือ การกระทำ อันเกิดจากเจตนาดีหรือกุศลเจตนา ซึ่งมีวิบากหรือผลเป็นสุข

2. อุกุศลกรรม คือ การกระทำอันเกิดจากเจตนาไม่ดีหรืออกุศลเจตนา ซึ่งมีวิบากหรือผลเป็นทุกข์

กรรมทั้งสองประเภทนี้ จะให้ผลเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับความหนักเบาของการกระทำ จากการที่กรรมให้ผลเร็วช้าไม่เท่ากันนี้เอง ทำให้คนที่ทำกรรมดี แต่ไม่ได้ดี และในทางกลับกัน คนที่ทำความชั่ว แต่ไม่ได้รับผลแห่งกรรมชั่ว ตรงกันข้าม กลับได้ดี มีความเจริญรุ่งเรืองในตำแหน่งหน้าที่การงาน และนี่เองที่ทำให้คนบางคนที่ไม่ศึกษา และทำความเข้าใจกับกฎแห่งกรรม เกิดความท้อแท้ไม่ยอมทำความดี จะเห็นได้จากคำพูดที่ว่า “ทำดีได้ดีมีที่ไหน ทำชั่วได้ดีมีถมไป” การกระทำที่เป็นกุศลหรืออกุศลนั้น มีที่มาจาก กุศลมูล หรืออกุศลมูล ในคัมภีร์ขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ ดังพระพุทธเจ้าตรัสไว้ใน อกุศลมูลสูตร (พระไตรปิฎก พระสุตตันตปิฎก ฉบับ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2539, เล่มที่ 25 ข้อที่ 228: หน้า 238) อกุศลมูล (รากเหง้าของอกุศล) มี 3 ประการ โสกะ (ความอยากได้) โทสะ (ความคิดประทุษร้าย) โมหะ (ความหลง) กุศลมูล (รากเหง้าของกุศล) มี 3 ประการ อโลกะ (ความไม่อยากได้) อโทสะ (ความไม่คิดประทุษร้าย) อโมหะ (ความไม่หลง)

กรรมจัดตามช่องทางการเกิด

กรรม 3 ได้แก่

1. กายกรรม 2. วจีกรรม 3. มโนกรรม กรรมที่กระทำผ่านทางทวารทั้ง 3 สามารถจำแนกได้อีกจาก 3 ช่องทาง เป็นกรรมบถในฝ่ายดี เรียกว่า กุศลกรรมบถ 10 ส่วนกรรมบถในฝ่ายชั่ว เรียกว่า อกุศลกรรมบถ 10 อยู่ในคัมภีร์อังคุตตรนิกาย ทสก-เอกาทสกนิบาต (พระไตรปิฎก สุตตันตปิฎกที่ ฉบับจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2539, เล่มที่ 24 ข้อที่ 194, หน้า 303) กุศลกรรมบถ 10 และอกุศลกรรมบถ 10 จำแนกได้เป็น กายกรรม 3 วจีกรรม 4 มโนกรรม 3

ตารางที่ 1 แสดง อกุศลกรรมบถ 10

กายกรรม3	วจีกรรม4	มโนกรรม3
ฆ่าสัตว์	พูดเท็จ	คิดโลภอยากได้ของเขา
ลักทรัพย์	พูดส่อเสียด	คิดพยาบาท ทำลาย
ประพฤติดิฉินในกาม	พูดคำหยาบ	เห็นผิดทำนองคลองธรรม
	พูดเพ้อเจ้อ	

จำแนกตามเวลาการให้ผลของกรรม

การกระทำทางกาย วาจา ใจ ทั้งที่เป็นฝ่ายดีหรือไม่ดีก็ตาม ย่อมตอบสนองแก่ผู้กระทำ ไม่เร็วก็ช้า เวลาใดเวลาหนึ่ง กรรมจำแนกตามเวลาการให้ผลของกรรม (พระสุตฺตธรรมานุวัตร และคณะ, 2556: หน้า 40) แสดงกำหนดเวลา แห่งการให้ผลของกรรม มี 4 อย่าง คือ

1. ภูมิธรรมเวทนิยกรรม หมายถึง กรรมที่ให้ผลในปัจจุบัน คือในภพนี้
2. อุปัชฌายเวทนิยกรรม หมายถึง กรรมที่ให้ผลในภพที่จะไปเกิด คือในภพหน้า
3. อปรายเวทนิยกรรม หมายถึง กรรมที่ให้ผลในภพต่อ ๆ ไป
4. อโหสิกรรม หมายถึง กรรมเล็กให้ผล ไม่มีผลอีก

จำแนกลำดับการให้ผลของกรรม

กรรมจำแนกตามลำดับการให้ผลของกรรม คือ การจำแนกตาม ลำดับความแรงในการให้ผล 4 อย่าง (พระสุตฺตธรรมานุวัตร และคณะ, 2556: หน้า 42)

1. ครุกรรม หรือ ครุกกรรม หมายถึง กรรมหนัก ให้ผลก่อน จัดเป็นกรรมที่หนักที่สุด ให้ผลเร็ว และแรง ครุกรรมย่อมให้ผลก่อนกรรมอื่นเสมอ
2. พหุลกรรม หรืออาจิณกรรม หมายถึง กรรมที่ทำมาก หรือทำจนเคยชิน ให้ผลรองจากครุกรรม
3. อาสันนกรรม หมายถึง กรรมจวนเจียน หรือ กรรมใกล้ตาย คือกรรมที่ทำเมื่อจวนจะตาย จับใจอยู่ใหม่ๆ ถ้าไม่มีสองข้อก่อน ก็จะให้ผลก่อนอื่น

4. กตัตตากรรม หรือ กตัตตาวาปนกรรม หมายถึง กรรมอื่นที่เคยทำไว้แล้ว นอกจากกรรม 3 อย่างข้างต้น, ฎีกากล่าวว่า กรรมนี้ให้ผลในชาติที่ 3 เป็นต้นไป กรรมนี้จึงจะให้ผล เป็นกรรมที่ทำได้โดยไม่ได้ตั้งใจ ไม่มีเจตนาจะให้เป็นอย่างนั้น กรรมที่ทำได้ด้วยเจตนาอันอ่อน มีโทษก็ไม่รุนแรง ถือว่าเป็นกรรมที่มีโทษเบาที่สุดในบรรดากรรมทั้งหลาย ถ้าไม่มีกรรมที่หนักกว่าเช่นพหุลกรรม หรือต่อเมื่อไม่มีกรรมอันอื่นให้ผลแล้ว กรรมนี้จึงจะให้ผล

จำแนกตามหน้าที่ของกรรม

1. ชนกกรรม หมายถึง กรรมที่เป็นตัวนำไปเกิด กรรมแต่งให้เกิด
2. อุปัตถัมภกรรม หมายถึง กรรมสนับสนุน กรรมที่ช่วยสนับสนุนหรือซ้ำเติม ต่อจากชนกกรรม
3. อุปปีฬกรรม หมายถึง กรรมบีบคั้น กรรมที่มาให้ผล บีบคั้นผลแห่งชนกกรรมและอุปัตถัมภกรรมนั้น ให้แปรเปลี่ยนทุเลาลงไป บั่นทอนวิบากมิให้เป็นไปได้นาน
4. อุปฆาตกรรม หมายถึง กรรมตัดรอน กรรมที่แรงฝ่ายตรงข้ามกับชนกกรรมและ อุปัตถัมภกรรม เข้าตัดรอนการให้ผลของกรรมทั้งสองอย่างนั้น ให้ขาดไปเสียทีเดียว กรรมจำแนกตามหน้าที่การทำงานของกรรม คือ กรรมมีหน้าที่ที่จะต้องกระทำสี่อย่าง คือ (พระสุตธรรมานุกร 2556: หน้า 43)

ตารางที่ 2 แสดงประเภทของกรรม

ตามระยะเวลา	ตามน้ำหนัก	ตามภาระหน้าที่
ทิฏฐธรรมเวทนียกรรม ให้ผลในชาตินี้	ครุกรรม-กรรมหนักที่สุด	ชนกกรรม ช่วยให้เกิด
อุปัชฌเวทนียกรรม ให้ผลในชาติถัดไป	อาจินณกรรม กรรมที่ท่าบ่อๆ	อุปถัมภกรรม ช่วยให้มาก
อปปราพเวทนียกรรม รอให้ผลในชาติต่อไป	อาสันนกรรม กรรมใกล้ตาย	อุปปีฬกรรม ช่วยให้น้อยลง
อโหสิกรรม ไม่ให้ผล	กตัตตากรรม กรรมเล็กน้อย	อุปฆาตกรรม ช่วยทำลาย

โครงสร้างความรับผิดชอบ

ทางกฎหมาย การกระทำ หมายถึง มีการคิด ตกลงใจ และการกระทำไปตามที่ตกลงใจ บุคคลจะต้องรับผิดชอบ ต่อเมื่อได้มีการกระทำ ที่ กฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิด หากกฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้เป็นความผิดก็ย่อมไม่ผิดไม่ต้องรับโทษ และการกระทำ(กรรม) จะสำเร็จต่อเมื่อได้มีการคิด แล้วนำไปสู่การตกลงใจ และได้กระทำตามที่ตกลงใจ ซึ่งหากแค่มีการคิด ก็ย่อมถือว่าไม่มีการกระทำย่อมไม่ผิด

ทางกฎหมาย การกระทำ(กรรม) เมื่อพิจารณากรรมตามช่องทางการเกิด อันได้แก่ กายกรรม วาจากรรม มโนกรรม การกระทำหรือกรรม นั้น จะเกิดโดยช่องทางการเกิดของแต่ละช่องทาง โดยอาจจะไม่ต้องอาศัยช่องทางอื่นเลย เช่น มโนกรรม เมื่อคิดในทางอกุศล ก็จัดว่าเป็นการกระทำ ส่งผลต่อการเกิดผลได้เลย ไม่จำเป็นต้องมีวาจากรรม หรือกายกรรม มาร่วม กรรมทั้ง 3 ประการนี้ มโนกรรมถือว่าสำคัญที่สุด เพราะเป็นส่วน

ของที่เกี่ยวข้องกับเจตนาโดยตรง ในคัมภีร์มัชฌิมนิกาย มัชฌิมนิพนธสํกั ดังพุทธพจน์ที่ว่า “ตปัสสี”(พระไตรปิฎก พระสุตตันตปิฎก ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2539, เล่มที่ 13 ข้อที่ 63: หน้า 46)

บรรดากรรมทั้ง 3 ประการที่จำแนกแยกเป็นอย่างนี้ เราบัญญัติมโนกรรมว่ามีโทษมากกว่า ในการทำกรรมชั่ว ในการประพฤติกกรรมชั่ว มิใช่กายกรรมหรือวจีกรรม”

การส่งผลของกรรมตามกฎหมายแห่งกรรม

ในสมัยพุทธกาล พระนางสามาวดีพระอัครมเหสีแห่งนครโกสัมพีพระเจ้าอุเทน พร้อมด้วยบริวาร 500 คนนั้น มีจิตศรัทธาเลื่อมใสตั้งมั่นอยู่ในพระรัตนตรัย พากันสนใจในการฟังธรรม ปฏิบัติธรรม และสมาทานรักษาศีลอุโบสถเป็นประจำ ในขณะที่พระนางมาคันถิยาเป็นมเหสีองค์ที่สามของพระเจ้าอุเทนมี ความอาฆาตเคັนในพระพุทธองค์มาก่อน เมื่อรู้ว่าพระนางสามาวดีมีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธองค์ก็เกิดความไม่พอใจ คิดหาอุบายกำจัดพระนางสามาวดี กุเรื่องขึ้นใส่ความหลายครั้ง จนถึงขั้นใส่ร้ายว่าพระนางสามาวดีมีใจฝักใฝ่ในพระพุทธองค์และคิดจะปลงพระชนม์พระเจ้าอุเทน ท้ายที่สุดพระเจ้าอุเทน ทรงคล้อยตาม และมีรับสั่งให้ประหารชีวิตพระนางสามาวดีพร้อมบริวารด้วยพระองค์เอง แต่เหตุการณ์เป็นเรื่องราวอัศจรรย์เมื่อพระเจ้าอุเทนทรงยกคันธูปประจำพระองค์ขึ้นสายแล้วพาดลูกศรอาบยาพิษโก่งคันธูกลงเป้าไปที่พระอุระของพระนางสามาวดีซึ่งประทับอยู่ข้างหน้าแห่งหญิงบริวาร ก่อนที่ลูกศรจะแล่นออกจากคันธูนั้น พระนางสามาวดีได้ให้อิโวาทแก่หญิงบริวารว่า “แม่หญิงสหายทั้งหลาย ที่ฟังอื่นของเราไม่มี เธอทั้งหลายจงเจริญเมตตาจิตให้สม่ำเสมอส่งไปให้แก่พระราชา แก่พระเทวีมาคันถิยา และแก่ตนเอง อย่าถือโทษโกรธต่อใครๆ เลย” ครั้นให้อิโวาทจบลง หญิงเหล่านั้นก็ปฏิบัติตาม เมื่อพระราชา ปลอยลูกศรออกไป แทนที่ลูกศรจะพุ่งเข้าสู่พระอุระของพระนางสามาวดีแต่หวนกลับพุ่งเข้าหาพระอุระของพระองค์เสียเอง จึงสะดุ้งตกพระทัยพลางดำริว่า “ธรรมดาลูกศรนี้ย่อมแทงทะลุแม้กระทั่งแผ่นหิน บัดนี้ สิ่งที่เป็นวัตถุที่จะกระทบในอากาศก็ไม่มี เหตุใดลูกศรจึงหวนกลับเข้าหาเรา ลูกศรนี้แม้จะไม่มีชีวิตจิตใจ แต่ก็ยังรู้จักคุณของพระนางสามาวดี เราเสียอีกแม้เป็นมนุษย์กลับไม่รู้คุณของพระนาง” ด้วยเมตตาานุภาพของพระนางสามาวดีนั้น พระองค์กลับได้สัมผัสถึงความดีงามของพระนางสามาวดี จึงก้มลงกราบขอโทษพระนางแทบพระบาทและปวารณาตนเข้าสู่บวรพุทธศาสนา รักษาศีล ฟังธรรม เช่นพระนางสามาวดี

จากเหตุการณ์ความเปลี่ยนแปลงนี้ได้เพิ่มความเคียดเคັนให้พระนางมาคันถิยามากยิ่งขึ้น จนวันหนึ่งนางได้วางแผนเผาพระนางสามาวดีพร้อมบริวารทั้งเป็น วันหนึ่งขณะที่พระเจ้าอุเทนเสด็จประพาสราชอุทยาน พระนางมาคันถิยาสั่งคนรับใช้ให้เอาผ้าชุบน้ำมันแล้วนำไปพันที่เสาทุกต้น ในปราสาทของพระนางสามาวดี พุดเกลี้ยกล่อมให้พระนางและบริวารเข้าไปรวมอยู่ในห้องเดียวกันแล้วจึงลั่นกลอนข้างนอกแล้วจุดไฟเผา พร้อมทั้งปราสาทพระนางสามาวดี ขณะเมื่อไฟกำลังลุกลามเข้ามาใกล้ตัวอยู่นั้น มีสติมั่นคงไม่หวั่นไหวให้อิโวาทแก่หญิงบริวารทั้ง 500 ให้เจริญเมตตาไปยังบุคคลทั่ว ๆ ไปแม้ในพระนางคันถิยา ให้ทุกคนมีสติ ไม่ประมาท ให้มีจิตตั้งมั่นในเวทนาปริคคหัมมัญฐานอย่างมั่นคง บางพวกบรรลุนาคามิผล ก่อนที่จะถูกไฟเผาผลาญกระทำกาละถึงแก่กรรม ไปบังเกิดในสุคติโลกสวรรค์ด้วยกันทั้งหมดพระนางสามาวดีนั้นแม้จะเห็นเปลวเพลิงกำลังลุกลามเข้ามาใกล้ก็มิได้ทรงหวั่นไหว กลับรับสั่งให้เหล่าบริวารตั้งจิตเจริญเมตตา แม้ท้ายที่สุดทั้งหมดจะจบชีวิตลงในกองไฟ...แต่ก็ต่างบรรลุธรรมขั้นสูงไปตามๆกัน ต่อมาวันหนึ่ง ภิกษุทั้งหลายสนทนากันในโรงธรรมว่า “ความ

ตายเช่นนี้ ของอุบาสิกาสู่ถึงพร้อมด้วยศรัทธาเห็นปานนี้ ไม่สมควรเลยหนอ ท่านผู้มีอายุทั้งหลาย.” พระศาสดาเสด็จมาตรัสถามว่า “ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้ เธอทั้งหลายนั่งประชุมกันด้วยเรื่องอะไรหนอ” เมื่อพวกภิกษุนั้นกราบทูลว่า “ด้วยเรื่องข้อนี้” ดังนี้แล้ว ตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย ความตายนั้นของหญิงทั้งหลาย มีพระนางสามาวดีเป็นประมุข ไม่ควรแล้วในอรรถภาพนี้ แต่ว่า ความตายอันหญิงเหล่านั้นได้แล้ว สมควรแก้กรรมซึ่งเขาทำไว้ในกาลก่อน”, อันภิกษุเหล่านั้นทูลอาราธนาว่า “กรรมอะไร อันหญิงเหล่านั้นทำไว้ในกาลก่อน พระเจ้าข้า ขอพระองค์จงตรัสบอกแก่ข้าพระองค์ทั้งหลาย” ดังนี้แล้ว เหตุแห่งการตายของพระนางสามาวดีนี้สืบเนื่องด้วยกรรมเก่าเมื่อครั้งอดีตกาลที่พระนางและเหล่าบริวารทั้ง 500 คน พากันสุมไฟขึ้นเพื่อให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย ครั้นไฟไหม้ตกลงจึงทราบว่ นางได้เผาพระปัจเจกพุทธรูปซึ่งกำลังเข้าสมาธิอยู่ในพวงห้อยไปด้วยพระองค์หนึ่ง และด้วยความหวาดกลัว พวกนางจึงช่วยกันสุมไฟอีกครั้งให้แรงยิ่งขึ้นเพื่อจะได้ทำลายหลักฐานให้สิ้นซาก ก่อนจะพากันกลับเข้าเมือง ผลกรรมในครั้งนั้นทำให้พระนางสามาวดีและบริวาร 500 คน ต้องถูกไฟนรกเผาไหม้อยู่หลายพันปีและเมื่อพ้นจากนรกก็ยังคงถูกเผาทั้งเป็นอีก 100ชาติ ซึ่งหนึ่งในนั้นคือจุดจบกลางกองเพลิงด้วยน้ำมือของพระนางมาคันทียา

ดังนี้แสดงให้เห็นได้ว่า พระนางสามาวดี สตรีนางนี้แม้จะอยู่ในวรรณะกษัตริย์ ได้รับการยกย่องให้เป็นเอตทัคคะอยู่ด้วยเมตตา แต่นางก็ไม่อาจหลีกเลี่ยง กรรมเก่า ในอดีตชาติได้

สำหรับเหตุการณ์ในปัจจุบัน กฎแห่งกรรม ที่มีการส่งผลต่อการกระทำ กรณีเมื่อช่วง เดือนสิงหาคม พ.ศ.2564 ได้มีการดำเนินคดีกับ ผกก.โจ้ อดีตนายตำรวจระดับผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์ ซึ่งสังคมเกรงว่าจะไม่เกิดความเป็นธรรม มีการโน้มเอียงเข้าข้างเดียวกันไม่โปร่งใสเป็นธรรม โดยเฉพาะในช่วงแรก เป็นการร้องเรียน ก็มีข่าวปรากฏว่า เป็นหนังสือร้องเรียนไม่มีหลักฐานในการตรวจสอบจึงเหมือนจะเอาผิดไม่ได้ ไม่มีพยานหลักฐานยืนยันการกระทำผิด ทุกคนเริ่มตั้งคำถามและเรียกร้องหาความยุติธรรม ซึ่งในทางกฎหมายบ้านเมือง ในการดำเนินคดี ต้องมีพยานหลักฐานเพียงพอจึงจะสามารถลงโทษได้ และในเบื้องต้นสังคมเริ่มเรียกร้องหาความเป็นธรรม แต่เมื่อผ่านไปในระยะหนึ่ง ได้ปรากฏคลิปวิดีโอจากกล้องวงจรปิด จึงได้เห็นพฤติกรรมของอดีตผู้กำกับการและพวก ได้กระทำต่อผู้ต้องหา หรือเหยื่ออย่างทารุณโหดร้าย อันเป็นพยานหลักฐานสำคัญและนำไปสู่การได้พยานหลักฐานอื่นๆที่สำคัญอีกหลายประการ และนำไปสู่การรื้อฟื้นความผิดต่างๆที่ได้เคยกระทำไว้แล้ว จากข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่ปรากฏชัดขึ้นเรื่อยๆ เมื่อวิเคราะห์โดยหลักวิบัติ 4 (1)คติวิบัติ เป็นคติที่เสีย ไม่เอื้ออำนวยแก่การทำความดีหรือการเจริญงอกงามของความดี แต่กลับเปิดทางให้แก่ความชั่วและผลร้าย (2)อุปธิวิบัติ มีบุคคลสภาพไม่ดี (3)ปโยควิบัติ ฝักใฝ่ในทางที่ผิด ประกอบกิจการงานที่ผิด หรือมีปกติชอบกระทำแต่ความชั่ว (4)กาลวิบัติ การทำอะไรไม่ถูกเวลา ไม่ถูกจังหวะ ก็เป็นการเปิดช่องให้กรรมชั่วแสดงผล จึงได้เห็นพยานหลักฐานที่จะเอาผิดและส่งผลให้ต้องรับผลของกรรม วันที่ 20 ต.ค. 2564 ศาลจังหวัดนครสวรรค์ อ่านคำสั่งคดีชั้นสูตรการเสียชีวิต หมายเลขดำ ข.7/2564 ที่พนักงานอัยการจังหวัดนครสวรรค์ ยื่นคำร้องขอไต่สวนการตาย นายจิระพงศ์หรือมาวิน ณะพัฒน์ เหตุและพฤติการณ์ที่ตายคือขาดอากาศหายใจเนื่องจากถูก พ.ต.อ.ธิดีสรณ์ อุทอนผล หรือผกก.โจ้ กับพวก ร่วมกันใช้ถุงพลาสติกครอบศีรษะเป็นเวลานานมากกว่า 6 นาที และเสียชีวิต ไม่ใช่ตามหนังสือรับรองการตาย กรณีสันนิษฐานว่าพิษจาก

สารแอมเฟตามีน (ไทยรัฐ/ข่าว. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา. <https://www.thairath.co.th/news/local/north/2224097/> ผกก.โจ้ ทำให้ตาย คำสั่งศาลใต้สวน. วันที่สืบค้น 25 ตุลาคม 2564) ซึ่งกรรมที่แสดงผลในปัจจุบันนี้ ก็สามารถจำแนกได้ตามเวลาการให้ผลของกรรม คือ ภูมิธรรมเวทนิยกรรม เป็นกรรมที่ให้ผลในปัจจุบัน ในภพนี้ อย่างที่เราชาวพุทธมักใช้คำว่ากรรมติดจรวด เพราะส่งผลให้ทันทีในชาตินี้

บทสรุป

ความยุติธรรมตามกฎหมายต้องพิจารณาด้วยบทกฎหมายที่บัญญัติไว้ได้ตราขึ้นอย่างเป็นธรรม และผู้มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย ต้องมีความเที่ยงธรรม สุจริต โปร่งใส จึงจะสามารถอำนวยความยุติธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมได้ และจะทำให้สังคมเกิดความสงบสุขร่มเย็น แต่ในยุคนี้ เวลานี้คนไทยซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวพุทธจำนวนไม่น้อยรู้สึกว่าคุณมีไว้ซึ่งคนจน, คนบางคนบางกลุ่ม ทำอะไรก็ผิดไปหมด แต่อีกคนหนึ่งหรืออีกกลุ่มหนึ่งทำอะไรก็ได้ไม่ผิด ส่งผลให้เกิดความท้อถอย และท้อแท้กับการทำดี และทั้งได้ออกมาเรียกร้อง ถามหาความยุติธรรม เมื่อได้ยินได้ฟังข่าวคนทำผิดแต่หลุดรอดจากการลงโทษทางกฎหมาย มีความร่ำรวยสุขสบาย และแถมยังได้เป็นใหญ่ เจริญก้าวหน้า จึงส่งผลให้เกิดการคัดค้านและต่อต้านกระบวนการยุติธรรมตามกฎหมาย ทั้งนี้ น่าจะเกิดจากเหตุปัจจัยดังต่อไปนี้ กฎหมายมีไว้เพื่อรักษาความยุติธรรม แต่กระบวนการยุติธรรมไม่ดำเนินการให้เกิดความยุติธรรมตามเจตนารมณ์ในการออกกฎหมาย หรือขาดพยานหลักฐานในการยืนยันการกระทำความผิด ด้วยบทกฎหมายไม่รอบคอบ รัศกุน และครอบคลุม เหตุอันก่อให้เกิดความยุติ จึงกลายเป็นช่องโหว่ช่องว่างให้ผู้ใช้อกฎหมายตีความเพื่อช่วยให้คนผิดกลายเป็นคนถูก ดังที่ปรากฏเป็นข่าวบ่อยๆ ในช่วงนี้

ความยุติธรรมตามหลักกฎหมายแห่งกรรม เป็นไปตามหลักแห่งกฎธรรมชาติ กฎแห่งเหตุผล เมื่อกระทำกุศลกรรม ย่อมได้กรรมดีมีความสุข เมื่อกระทำอกุศลกรรม ย่อมได้กรรมชั่วมีความทุกข์ กฎแห่งกรรมไม่มีข้อยกเว้นให้กับใครๆ ไม่จำกัดเชื้อชาติ ภาษา ศาสนาใดก็ตามในโลก ก็หนีกฎแห่งกรรมไม่พ้น ตามนัยที่ว่า กฎแห่งกรรม คือ ความยุติธรรมทางพระพุทธศาสนา และเป็นไปตามพุทธพจน์ที่ว่า กมฺมุนา วตฺตติ โลโก แปลโดยใจความว่า สัตว์โลก ย่อมเป็นไปตามกรรม และพุทธพจน์ที่ว่า กมฺมํ สตฺเต วิภจฺติ กรรมย่อมจำแนกสัตว์ให้แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

1. หนังสือ

พระสุธีธรรมมานูวัตร และคณะ.(2556). ความจริงจากการวิจัย “กรรม”. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ 21
เซนจูรี่จำกัด: หน้า 40.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: หน้า 46, หน้า 238, หน้า 337, หน้า 46.

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา: หน้า 223.

2. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ดิเรก บวรสกุลเจริญ. วารสารกฎหมาย: นักกฎหมายมีความยุติธรรม มีจริงหรือ? [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://202.28.49.72/LAW-journal/catagorie/4-8/4-8-4.pdf> [25 ตุลาคม 2564].

ประชาไท / ข่าว. ไทยรั้งอันดับ 76 จาก 126 ประเทศที่มีนิติธรรม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://prachatai.com/journal/2019/03/81323> [25 ตุลาคม 2564]

ไทยรัฐ/ข่าว.ผกก.โจ้ ทำให้ตาย คำสั่งศาลไต่สวน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.thairath.co.th/news/local/north/2224097> [25 ตุลาคม 2564]